

شفافیت، مسئولیت پذیری و کیفیت؛ دو نگاه کلیدی به «تعارض منافع» و «خدمات اجرا»

شماره ۱۳۱ نشریه شمس با محوریت دو موضوع حیاتی در حوزه ساخت و ساز کشور تدوین شده است: «تعارض منافع» به عنوان یکی از چالش‌های بنیادین حاکمیت حرفه‌ای و «خدمات اجرا» به عنوان رکن نهایی تحقق ایمنی و کیفیت در ساختمان‌ها. این شماره با نگاهی تحلیلی-انتقادی و در عین حال راهبردی، کوشیده است تا ضمن ریشه‌یابی مسائل، افق‌های اصلاحی و عملیاتی را برای سازمان نظام مهندسی ساختمان ترسیم کند.

فصل نخست با عنوان «تعارض منافع و تأثیر آن بر مسائل مربوط»، به کالبدشکافی یکی از پیچیده‌ترین و اثرگذارترین مقوله‌های اداری-حرفه‌ای در سازمان نظام مهندسی ساختمان می‌پردازد. مقالات این فصل، از منظرهای حقوقی، ساختاری، اجرایی و انگیزشی، به نقد و بررسی مفهوم تعارض منافع به طور کلی، بخشنامه‌های مربوط و تأثیرات آن می‌پردازند. محورهای اصلی این فصل شامل تحلیل تعارض منافع ساختاری در بدنه نظام مهندسی، ارائه راهکارهای بازنگری در بخشنامه، بررسی چالش‌های عملی پیاده‌سازی در سطح استان‌ها و ارزیابی تأثیر این مقررات بر انگیزه و مشارکت اعضا می‌باشد. هدف این فصل، فراتر از نقد صرف، ارائه چهارچوب‌هایی برای مدیریت هوشمندانه تعارض منافع است که همزمان شفافیت، عدالت و کارآمدی را در خدمات مهندسی تضمین نماید.

فصل دوم با عنوان «ارزیابی جامع خدمات اجرا در سازمان (چالش‌ها، آسیب‌ها، راهکارها)»، تمرکز خود را بر رکن مغفول مانده ولی حیاتی چرخه ساخت و ساز، یعنی مجری ساختمان، قرار داده است. این فصل با مرور تاریخچه و تحلیل حقوقی الزام به استفاده از مجریان ذی صلاح آغاز می‌شود و سپس در قالب مقالات و یک نشست تخصصی، به واکاوی چالش‌های پیش روی نظام مجریان، نقش آنان در کاهش تخلفات و راهکارهای واقعی برای ارتقای کیفیت اجرا می‌پردازد. موضوعاتی چون جایگاه سازندگان به عنوان محور اعتماد، تأثیر مقررات ملی بر کیفیت اجرا و ارزیابی نقش نظارت عالی، از دیگر مباحث عمیق و کاربردی این فصل هستند. غایت این مجموعه، احیای جایگاه حرفه‌ای «مجری» و طراحی سازوکارهایی برای تضمین مسئولیت‌پذیری و کیفیت در مرحله اجرای پروژه‌هاست.

ترکیب این دو محور اصلی، تعارض منافع به عنوان یک چالش درونی-حاکمیتی و خدمات اجرا به عنوان یک چالش برونی-عملیاتی، تصویری جامع از پارادایم‌های پیش روی صنعت ساختمان ایران ارائه می‌دهد. این شماره می‌کوشد نشان دهد که تحقق ساختمان‌های ایمن و پایدار، نیازمند اصلاح همزمان قواعد بازی (نظام‌های اداری و انضباطی) و بازیگران میدان (به‌ویژه مجریان) است.

در کنار دو فصل محوری، فصل حقوق و اخلاق مهندسی نیز با مقالاتی غنی به نقش مکمل این حوزه‌ها می‌پردازد. پیشگیری هوشمندانه از طریق بازتعریف کارکرد شوراهای انتظامی، تحلیل جایگاه حقوقی گزارش‌های مرحله‌ای ناظر، تأکید بر اخلاق به عنوان سنگ بنای صنعت ساختمان، و مباحث مدیریت مهندسی، همگی در راستای تقویت مبانی نظم‌بخش و ارتقا دهنده به حرفه مهندسی ساختمان ارائه شده‌اند. بخش گزیده‌ها نیز، با دربرگیری گزارش اجلاس هیئت عمومی، مطالعات تطبیقی برای تدوین مبحث جدید در نقشه برداری، نقش تأسیسات برق در ایمنی و بهره‌وری انرژی، و معرفی کتاب، گوشه‌های دیگری از دغدغه‌های روز و دانش کاربردی حوزه ساخت و ساز را به خوانندگان گرامی عرضه می‌کند.

امید است مطالب گردآوری شده در این شماره، بتواند چراغ راهی برای سیاست‌گذاران، مدیران ارشد، مهندسان و تمام دلسوزان عرصه ساخت و ساز کشور باشد تا با شناخت دقیق‌تر مسائل، گام‌هایی استوارتر در جهت حرفه‌ای‌گرایی، شفافیت و ارتقای کیفیت برداریم. همچنان منتظر دیدگاه‌ها، نقدهای سازنده و تجربیات ارزشمند خوانندگان محترم برای غنای هرچه بیشتر این نشریه هستیم.

مهران کوهی‌کمالی، سردبیر نشریه شمس